

Verkiezing

Hoofdstuk 1

De Uitverkorenen

Omdat Israël Gods uitverkoren volk is worden de Israëlieten ‘de uitverkorenen’ genoemd. Ik zal daar eerst een paar voorbeelden van uit de Tenach aanhalen en daarna laten zien wat voor gevolgen dit heeft voor een aantal teksten in het nieuwe testament.

Een aantal plaatsen waar de Israëlieten Gods uitverkorenen worden genoemd zijn de volgende:

*‘Zo leidde Hij Zijn volk uit met vreugde, **Zijn uitverkorenen** met gejuich. Hij gaf hun de landen van de heidenvolken. Zo namen zij in bezit waarvoor de volken hadden gezwoegd, opdat zij zich aan Zijn verordeningen zouden houden en Zijn wetten in acht zouden nemen. Halleluja!’ (Ps. 105:43-45).*

Het eerste gedeelte van deze tekst bevat een parallellisme. ‘Zijn volk’ wordt uitgelegd als ‘Zijn uitverkorenen’, ‘gejuich’ met ‘vreugde’.

Hij leidde	Zijn volk	uit	met vreugde,
	Zijn uitverkorenen		met gejuich.

Het doel van deze uitleiding uit Egypte staat hier ook weer vermeld, maar daar zijn we in de voorgaande hoofdstukken al uitvoerig op ingegaan. Waar het me nu om gaat is dat Zijn volk Israël Zijn uitverkorenen worden genoemd.

*‘Denk aan mij, HEERE, naar het welbehagen in Uw volk; zie naar mij om met Uw heil, zodat ik het goede van **Uw uitverkorenen** mag zien, mij mag verblijden met de blijdschap van **Uw volk**, mij mag beroemen met Uw eigendom.’ (Ps. 106:4, 5).*

Ook in deze tekst staan ‘uitverkorenen’ en ‘Uw volk’ weer parallel. Het goede van Zijn uitverkorenen is de blijdschap van Zijn volk.

‘De dieren van het veld zullen Mij eren – jakhalzen en struisvogels – want Ik zal water geven in de woestijn, in de wildernis rivieren, om Mijn volk, Mijn uitverkorene, te drinken te geven.’ (Jes. 43:20).

Deze tekst hoort er eigenlijk niet bij. ‘Uitverkorene’ staat hier in het enkelvoud¹ en het ging me juist om Gods volk als de ‘uitverkorenen’. Toch wilde ik deze tekst ook in de bespreking meenemen omdat ze zo heel mooi de identificatie van Christus met Zijn volk als ‘de Uitverkoren’ laat zien. In de hoofdstukken 40 tot en met 53 wordt ‘de knecht’ afwisselend gebruikt voor de Messias en voor Israël. Zo is het ook met ‘de uitverkorene’, zij het veel minder frequent. In Jesaja 43:20 is het volk de uitverkorene. In Jesaja 42:1 ging het over de Messias.

In Jesaja 65 wordt de naam ‘uitverkorenen’ driemaal voor Israël gebruikt. We zullen naar alle drie kort kijken.

*‘Ik zal nageslacht uit Jakob doen voortkomen, uit Juda een erfgenaam van Mijn bergen; **Mijn uitverkorenen** zullen het in bezit nemen en daar zullen Mijn dienaren wonen.’ (Jes. 65:9).*

Dit is een belofte voor Israël voor de toekomst als God Zijn volk nog zal verkiezen.

*‘U zult uw naam voor **Mijn uitverkorenen** achterlaten als een vloekwoord en de Heere HEERE zal u doden, maar Zijn dienaren zal Hij noemen met een andere naam’ (Jes. 65:15).*

Ook deze tekst staat helemaal in het teken van de toekomst voor Israël. De naam van de heidenen wordt hier in contrast gesteld met de nieuwe naam voor Zijn dienstknechten. De naam van de vijanden van Gods volk worden tot een vloekwoord, maar zij zullen zelf een andere naam, een nieuwe naam krijgen.

¹ Mijn uitgave vertaalt hier abusievelijk in het meervoud.

*'Zij zullen huizen bouwen en erin wonen, zij zullen wijngaarden planten en van hun vrucht eten. In wat zij bouwen, zal geen ander wonen, van wat zij planten, zal geen ander eten. Want de dagen van Mijn volk zullen zijn als de dagen van een boom, en Mijn **uitverkorenen** zullen lang genieten van het werk van hun handen. Zij zullen zich niet voor niets vermoeien of kinderen baren voor iets verschrikkelijks, want zij zijn het nageslacht van de gezegenden door de HEERE, en hun nakomelingen met hen. (Jes. 65:21-23).*

Dat deze beloften voor het Messiaanse rijk gelden blijkt ook uit vers 25 dat heel vergelijkbaar is met Jesaja 11:8 en 9.

Mattheüs

Met al deze kennis en Schriftplaatsen in ons hoofd gaan we nu de rede van Heere in Mattheüs 24 lezen. Deze gehele rede staat in het teken van de wederkomst van Christus. In vers 21 voorzegt Hij Zijn discipelen een grote verdrukking die nog nooit op aarde heeft plaatsgevonden.

*'Want dan zal er een grote verdrukking zijn, zoals er niet geweest is vanaf het begin van de wereld, tot nu toe, en zoals er ook nooit meer zijn zal. En als die dagen niet ingekort werden, zou er geen vlees behouden worden; maar ter wille van **de uitverkorenen** zullen die dagen ingekort worden.'* (Mat. 24:21, 22).

De verzen eraan voorafgaand spreekt de Heere over Judea en de sabbat (Mat. 24:16, 20). In vers 15 spreekt Hij over de gruwel van de verwoesting waarvan in de profeet Daniël melding wordt gedaan ('laat hij die het leest daarop letten'!). Dit alles bepaalt voor ons de context. Het gaat allemaal over Israël. Ook die grote verdrukking. Wie zijn hier de uitverkorenen? Stel je eens op het standpunt van de discipelen, van degenen die zaten te luisteren. Waar denk je dat zij aan dachten toen Hij sprak over de uitverkorenen? Ter wille van de uitverkorenen zullen

die dagen ingekort worden.² Hij spreekt over Israël zoals Mozes, de Psalmen en de Profeten dat doen. Als Hij het heeft over de uitverkorenen, heeft Hij het over Israël.

Het 'nieuwe testament'

Daar komt nog bij dat de evangeliën eenvoudig een voortzetting waren van de Tenach, de Schriften van Israël. Dan mag er in de meeste Bijbels één of meer witte pagina's tussen Maleachi en Mattheüs zijn aangebracht, die witte pagina's staan voor niets anders dan ongeveer vierhonderd jaar geschiedenis van Israël, waarin geen profeten optraden. Natuurlijk breken er hele bijzondere tijden aan met het optreden van Johannes de Doper en van de Heere Jezus Zelf, maar er is nog helemaal geen sprake van een nieuw testament. Het zijn de dagen van de verkondiging van het Koninkrijk aan Israël, maar het zijn nog niet de dagen van het nieuwe verbond, zoals dat aan Israël was beloofd. Er wordt pas gesproken over het teken van het nieuwe verbond³ in de nacht voorafgaande aan de dood van de Heere Jezus. Zijn dood aan het kruis is het eind van het oude verbond. Dan immers is alles volbracht. Zijn opstanding is het begin van het nieuwe verbond. Zodoende heeft heel veel tekst van wat wij het 'nieuwe testament' noemen helemaal niets te maken met het nieuwe verbond. Het leven van de Heere speelt zich geheel en al af onder de voorwaarden van het oude verbond. Dat gold ook voor Johannes de Doper.

'De Wet en de Profeten zijn er tot Johannes. Vanaf die tijd wordt het Koninkrijk van God verkondigd, en ieder doet het geweld aan.'
(Luk. 16:16).

'En ik zeg dat Jezus Christus een Dienaar van de besnijdenis is geworden ter wille van de waarheid van God om de beloften aan de vaders te bevestigen' (Rom. 15:8).

² Het gaat hier waarschijnlijk niet om het inkorten van de tijdsduur van elk van de dagen, maar om de vermindering van het aantal dagen dat de grote verdrukking zou duren.

³ Want dat is het wat het nieuwe testament is.

*‘Maar toen de volheid van de tijd gekomen was, zond God Zijn Zoon uit, geboren uit een vrouw, **geboren onder de wet**’ (Gal. 4:4).*

Het is heel belangrijk om dit te onderscheiden. Bij het lezen van de Evangeliën moeten we ons stellen op hetzelfde standpunt als degenen over wie het gaat. Het is Israël onder de wet in de verwachting van de Messias en het Koninkrijk. Zó luisterden de discipelen ook naar de rede van de Heere Jezus en begrepen zij heel goed over wie Hij het had toen Hij sprak over de uitverkorenen. Dat was Zijn eigen volk Israël.

Valse profeten

Zo ook in het gedeelte dat volgt op de aankondiging van de grote verdrukking. De Heere waarschuwt daar voor valse profeten die een totaal andere boodschap brengen dan Christus Zelf. Deze valse profeten wijzen op een messias die helemaal geen messias is. Het is hier niet anders dan de valse profeten waar Jeremia bijvoorbeeld mee te maken kreeg. We bevinden ons hier op het terrein van Israël en de verleiding waar het over gaat betreft ook het volk.

*‘Als iemand dan tegen u zegt: Zie, hier is de Christus of daar, geloof het niet; want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan en zij zullen grote tekenen en wonderen doen, zó dat zij – als het mogelijk zou zijn – ook **de uitverkorenen** zouden misleiden. Zie, Ik heb het u van tevoren gezegd! (Mat. 24:23-25).*

We doen iets grondig verkeerd als we deze profetieën voor de heidenen uit gaan leggen. De Heere Jezus spreekt hier over hele specifieke gebeurtenissen, die Zijn volk Israël zullen betreffen. In dit ene woordje ‘uitverkorenen’ krijgen we hele belangrijke lessen in hoe we met de profetieën om moeten gaan.

Verliezen we dan geen belangrijk geestelijk onderwijs voor onszelf, vraagt iemand misschien? Nee, volstrekt niet. We winnen er zo alleen maar belangrijk geestelijk onderwijs mee. De Bijbel wordt veel meer

een eenheid door onderscheidend te lezen en daarmee leren we veel meer te zien van dat wonderlijke werk van de Zaligmaker in verleden, heden en toekomst. We worden ingeleid in de dingen die God aan het doen is en nog doen zal en we vinden rust in Christus in Wie God de *aionen* heeft toeberaid (Heb. 1:3).

Ik vroeg net: verliezen we geen belangrijk onderwijs voor onszelf? Hier wil ik een nog iets scherper antwoord op geven. Daarvoor stel ik eerst een wedervraag. Welk nuttig onderwijs kunnen wij verkrijgen uit een verkeerd uitgelegde tekst? We kunnen denken of voelen dat het nuttig onderwijs is. We kunnen het idee hebben dat we er door gesticht worden en dat ons vrome gevoel tot eer van God is. Is dat dan ook zo? Wat is ons richtsnoer in deze?

Moeten we juist niet eerst tot een juiste en zo precies mogelijke uitleg van de tekst komen, voordat we kunnen bepalen of we er geestelijk onderwijs van krijgen of mee verliezen? Ons gevoel is geen maatstaf. Wat anderen zeggen is ook geen maatstaf. De enige maatstaf die we hebben en van waaruit ik deze dingen wil schrijven en onderwijzen is de Bijbel. Dat kan allemaal heel ‘verstandelijk’ overkomen, maar iemand die de vraag stelt of we geen belangrijk geestelijk onderwijs verliezen moet ook de vraag stellen of dit ‘verstandelijke’ onderwijs niet juist ook heel verstandig is.

Zonder ‘verstandelijk’ onderwijs en niet te lezen wat er staat of wat ermee bedoeld wordt, vallen we zelf ten prooi aan de verleiding. Dat is niet hetzelfde als de verleiding van de valse profeten waar de Heere Jezus over spreekt tegen Zijn discipelen, maar wel vergelijkbaar. Wat als we Israël, de uitverkorenen, deze profetieën nu volledig aan de kant schuiven en erin lezen wat er niet staat? Niet geheel denkbeeldig is dat er Joden zullen zijn die zeggen dat dit allemaal voor de heidenen geldt. ‘Laten die maar oppassen! Wij hebben Mozes. Wij zijn de nakomelingen van Abraham. Wij zijn besneden. Wij dienen God al sinds onze voorvaderen. Wij hoeven niet te vrezen voor valse

profeten!’ Wat zal er gebeuren met Joden die zó denken als de tijd daar is?

Die vallen ten prooi aan diezelfde valse profeten waar ze zo schamper over doen. Grote tekenen en wonderen worden dan de maatstaf. Ze verliezen belangrijk geestelijk onderwijs door geen acht te hebben geslagen op de betekenis van de Schriften.

Laten we niet denken dat iemand van ons daar ongevoelig voor is en laten we ons daarom met des te meer zekerheid vastklampen aan dat levende en eeuwig blijvende Woord van God.

Het bijeenbrengen van de uitverkorenen

*‘En dan zal aan de hemel het teken van de Zoon des mensen verschijnen; en dan zullen al de stammen van de aarde rouw bedrijven en zij zullen de Zoon des mensen zien, als Hij op de wolken van de hemel komt met grote kracht en heerlijkheid. En Hij zal Zijn engelen uitzenden onder luid bazuingeschal, en zij zullen **Zijn uitverkorenen** bijeenbrengen uit de vier windstreken, van het ene uiterste van de hemelen tot het andere uiterste ervan.’ (Mat. 24:30, 31).*

Dit is de derde tekst in de rede van de Heere Jezus die over de uitverkorenen gaat. Hij zal Zijn uitverkorenen bijeenbrengen. Dit is het bijeenbrengen waar de profeten van Israël ook steeds maar over spraken. Ik geef twee voorbeelden, maar er zijn er veel meer te noemen.

*‘Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar in grote barmhartigheid zal Ik u **bijeenbrengen**. (Jes. 54:7).*

*‘Ik echter, Ik zal het overblijfsel van Mijn schapen **bijeenbrengen** uit al de landen waarheen Ik hen verdreven heb. Ik zal hen terugbrengen naar hun schaapskooien, en zij zullen vruchtbaar zijn en talrijk worden.’ (Jer. 23:3).*

Het gaat over het bijeenbrengen van de schapen van Israël. Let overigens ook weer op dat woord barmhartigheid in Jesaja 54:7. God is barmhartig. God ontfermt Zich. Hij is een Ontfermer.

‘Al de stammen van de aarde’ zijn alle geslachten van het land. Het is een verwijzing naar Zacharia 12:10-14.

De andere tekenen die we in vers 29 zien, zijn letterlijk terug te vinden in de profetieën van Jesaja die over Israël gaan (Jes. 13:10; 24:23). Ook in Mattheüs 24 (en in het parallelle gedeelte in Markus 13) zijn de uitverkorenen Israël. Iemand die dat anders wil lezen, is daar natuurlijk vrij in (ten opzichte van mensen). Maar nogmaals: wat win je daarmee als de Schrift een eenparig geluid van iets anders laat horen?

Hoofdstuk 2

De uitverkiezing

Hoe denk jij over de uitverkiezing? Als je die vraag gesteld wordt, bedoelt men hiermee bijna altijd hoe je daar theologisch vanuit een traditie of een bepaalde belijdenis tegenaan kijkt. Als we de Bijbel op dit onderwerp bestuderen is de tegenvraag gerechtvaardigd: over welke verkiezing heb je het eigenlijk? Bedoel je de verkiezing van Abraham? Of bedoel je de verkiezing van David tot Koning over Israël? Of doel je op dé Uitverkorene? We hebben gezien dat verkiezing ook op Israël kan slaan en dat die zelfs een heel grote en belangrijke plaats in de Schrift inneemt. Als we het begrip 'uitverkorenen' in de verschillende teksten zonder de context van de gehele Schrift willen uitleggen, komen we tot hele rare en soms gevaarlijke conclusies.

Hoe denk jij over de uitverkiezing? Op deze vraag is helemaal geen antwoord mogelijk zonder het begrip verkiezing nader te definiëren. We kunnen helemaal niet spreken over 'de' verkiezing als we niet eens weten wat ermee bedoeld wordt. Het is en blijft belangrijk om heel duidelijk Bijbels te definiëren wat we bedoelen. Als we dat niet doen zitten we binnen de kortste keren in de grootste spraakverwarring en volgen er twistgesprekken die geen enkel nut doen behalve het eigen gelijk te willen halen.

Ontferming

Romeinen 9 tot en met 11 zijn drie hoofdstukken waarin Paulus viermaal spreekt van de verkiezing. Ook bij hem is het noodzakelijk om de term goed te definiëren en de context scherp in de gaten te houden. Over het doel van die drie hoofdstukken heb ik in deze serie al eerder geschreven: om te laten zien dat God een Ontfermer is. Dát is de openbaring van Zichzelf.

*'Zoals ook u immers voorheen God ongehoorzaam was, maar nu **ontferming verkregen** hebt door hun ongehoorzaamheid, zo zijn ook zij nu ongehoorzaam geworden, opdat ook zij door **de***

ontferming die u bewezen is, **ontferming zouden verkrijgen**.
Want God heeft hen allen in ongehoorzaamheid opgesloten om
Zich over allen **te ontfermen**.' (Rom. 11:30-32).

Als we deze laatste drie verzen van Paulus' betoog lezen, kunnen we niet om het woord 'ontfermen' heen. In Jesaja 14:1 hebben we gezien hoe 'verkiezen' en 'ontfermen' parallel gelezen werden.

*'Want de HEERE zal Zich over Jakob **ontfermen**
en Hij zal Israël nog **verkiezen**.'* (Jes. 14:1).

In meerdere teksten hebben we dit verband min of meer duidelijk gezien. Kijk nog eens naar Jeremia 33:24-26, Klaagliederen 3:31, 32 en Jesaja 54:7.

Gods voornemen

Als we Romeinen 9 tot en met 11 lezen doen we er goed aan dit einddoel voor ogen te houden. Dat is de context waarin Paulus over de verkiezing schrijft. Zo begint hij zelfs in hoofdstuk 9. Dat hoofdstuk begint onder andere met de vaderen en we hebben gezien hoe belangrijk Gods eed aan de vaderen is met betrekking tot de verkiezing van Israël. Daarom schrijft Paulus in vers 5:

'Tot hen behoren de vaderen, en uit hen is, wat het vlees betreft, de Christus voortgekomen, Die God is, boven alles, te prijzen tot in eeuwigheid. Amen!' (Rom. 9:5).

In vers 6 tot en met 16 gaat Paulus uitvoerig in op de geschiedenis van deze drie vaderen en hun betekenis voor Gods plan met Israël. Dat zowel Sara als Rebekka ook met name worden genoemd is niet voor niets. Zij waren onvruchtbare vrouwen. In deze hele geschiedenis van de geboorten van Izak en Jakob en Ezau, laat ons de Bijbel zien dat God een God is Die doden levend maakt en dat Hij niet werkt naar de wil van mensen, maar naar Zijn eigen voornemen. Hij maakt Zijn eigen voornemen niet afhankelijk van de wil van de mens, zelfs niet van

Abraham, Izak en Jakob. In het kader van dit voornemen lezen we in vers 11 van 'de verkiezing'.

*'Want als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, opdat **het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve, niet uit de werken, maar uit den Roepende**; Zo werd tot haar gezegd: De meerdere zal den mindere dienen. Gelijk geschreven is: Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat.'* (Rom. 9:11-13, SV).

We lezen hier dat 'de verkiezing' te maken heeft met het voornemen van God. Opdat dat vast zou blijven en niet zou wankelen door de grillige natuur en daden van de mens. Dat het vast zou blijven niet uit de werken, dat is dus uit het werken van de mens, maar dat het vast zou blijven uit de Roepende. Paulus noemt God niet voor niets zo: de Roepende. In Romeinen 4:17 spreekt hij over God als

*'God, Die de doden levend maakt, en de dingen die niet zijn, **roept alsof zij zijn.**'* (Rom. 4:17).

Dit staat allemaal in het verband met de opstanding, in het bijzonder de opstanding van de Heere Jezus Christus. Lees Romeinen 4:23-25.

Is God onrechtvaardig?

Het voornemen naar de verkiezing. Jakob heb ik liefgehad en Ezau heb ik gehaat. Tegen dit soort taal loopt de mens vaak alleen maar te hoop. Vragen stapelen zich op. Dit is toch oneerlijk? Zo kan God toch niet rechtvaardig zijn? Die vraag stelt Paulus dan ook.

'Wat zullen wij dan zeggen? Is er onrechtvaardigheid bij God?'
(Rom. 9:14)

Is dit eerlijk? Jakob liefhebben en Ezau niet, nog voordat ze geboren zijn? Is er dus onrechtvaardigheid bij God? Zonder nadenken stellen we soms zulke dwaze, maar ook wel weer begrijpelijke vragen. Paulus

maakt er korte metten mee. Met het antwoord dat hij op negen andere van dit soort vragen in deze brief geeft, ontkent hij het heftig.

'Volstrekt niet.' (Rom. 9:14).

Natuurlijk is er geen onrechtvaardigheid bij God. Hij voegt er nog wat woorden van uitleg bij en kijk eens welk woord we daar weer zien verschijnen!

*'Want Hij zegt tot Mozes: Ik zal Mij **ontfermen**, diens Ik Mij **ontferm**, en zal **barmhartig** zijn, dien Ik **barmhartig** ben. Zo is het dan niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des **ontfermenden** Gods. (Rom. 9:15, 16, SV).*

Ontferming en barmhartigheid. God openbaart Zich zo. Dat doet Hij op Zijn wijze en daar hebben wij verder geen inbreng in.

God is de Roepende. Hij roept de dingen die niet zijn alsof zij zijn. Hij is de God Die doden levend maakt. Als Hij dat niet zou zijn, was er nu helemaal geen hoop meer.

God is de Ontfermer. Dat laat Hij aan de wereld zien door middel van Zijn voornemen met Israël dat verankert ligt in Zijn eed aan de vaders. Daar gaan de hoofdstukken 9 tot en met 11 over. Dat lees je in antwoord op de vraag of God onrechtvaardig zou zijn in de verkiezing van Jakob boven Ezaü. Dat lees je ook aan het eind van hoofdstuk 11 in de verzen die ik nu al een paar keer heb geciteerd.

Logica

Ik voeg hier nog een paar woorden aan toe. Het antwoord van Paulus zou ons genoeg moeten zijn, dat weet ik. Toch zou ik graag mijn vinger nog even willen leggen bij een fout in de logica die dikwijls wordt gemaakt; ook of misschien wel juist, bij de uitleg van de Bijbel.

‘Jakob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat.’ Het gaat hier alleen over Jakob en Ezau. Los van het feit dat God soeverein is en vrij is om lief te hebben en te haten wie Hij wil, is dat niet de boodschap die je uit deze tekst mag halen. God spreekt hier over Jakob en Ezau en niet over andere mensen. Uit deze uitspraak mag je geen logische conclusies trekken over Gods handelen in het algemeen.

We hebben gezien dat het gaat om Gods voornemen met Israël om Zichzelf te vertonen als de Ontfermer. We mogen deze uitspraak niet buiten de grenzen van dit voornemen van God naar de verkiezing plaatsen. Als we dat wel doen, maken we een enorme fout, met enorme schade tot gevolg. Voor Jakob en Ezau mogen we onder geen beding twee andere namen invullen die niets met dat voornemen van God met Israël te maken heeft. Je kúnt hier niet zeggen: ‘Niels heeft Hij liefgehad maar Bram heeft Hij gehaat’ of andersom. Dat slaat op grond van deze tekst in elk geval nergens op, omdat Paulus hier Gods voornemen naar de verkiezing (van Israël) uit de doeken wil doen. Bram en Niels of wie anders ook hebben daar helemaal niets mee te maken.

Het gaat hier ook helemaal niet over het behoud of de zaligheid van Jakob of Ezau. Het gaat om Gods voornemen naar de verkiezing. Dat is veel breder en uitgebreider dan dat Bram of Niels ‘naar de hemel’ zouden gaan.

Een logisch voorbeeld

Ik licht het toe aan de hand van een voorbeeld. Stel je woont midden in een stad en je kinderen hebben nog nooit zwanen gezien. Je neemt ze mee naar de stadsdierentuin en je komt bij het hok van de watervogels. Je ziet daar een zwarte zwaan zwemmen en wijst je kinderen erop en zegt: kijk eens wat een mooie zwaan!

De volgende week ga je een eindje wandelen in de natuur. In een sloot langs de weilanden waar je loopt zie je een zwaan met haar jongen

zwemmen. Je zegt tegen je zoontje: kijk zwanen! Je zoontje begint te lachen en zegt. Niet waar, dat kan helemaal niet! Zwanen zijn zwart!

Misschien moet je hierom wat lachen, maar zie je wat hier gebeurt? Het kind ziet een zwarte zwaan en concludeert op grond van die ene waarneming in de dierentuin dat alle zwanen zwart zijn. Je weet zelf wel wat een grote onzin dat is en je probeert vervolgens uit te leggen dat er zwanen van verschillende kleuren zijn.

Ik weet dat het een wat kinderachtig voorbeeld is. Toch is het goed om je dit soort redeneerfouten ook bij het lezen van de Schrift voortdurend voor ogen te houden. Ze gaan tegen de regels van de rede in. We mogen de rede niet uitschakelen bij het lezen van de Bijbel. Onze godsdienst is een redelijke godsdienst (Rom. 12:1). Dan moeten we ook onze rede gebruiken bij de uitleg van de Bijbel.

Voor alle duidelijkheid. Hierboven probeer ik op geen enkele manier uit te leggen of te verdedigen wat God wel of niet moet of mag doen. Daar is het me totaal niet om te doen. Ik aanvaard ten volle de volledige soevereiniteit van God en daar ben ik gelukkig en tevreden mee.

Ik probeer niet uit te leggen of te verdedigen wat God wel of niet mag doen. Wat ik wel probeer uit leggen is wat wij als mensen wel en niet met Gods Woord mogen doen. Dat is aan regels en aan de rede gebonden.

We mogen niet vanuit het specifieke (Jakob en Ezau) conclusies trekken voor het algemene (Bram, Niels en alle andere mensen).

We mogen niet woorden en teksten uitleggen buiten de context waarin ze geschreven zijn. We mogen de verkiezing van het volk Israël niet veralgemeniseren naar een algemeen leerstuk dat voor alle mensen geldt. Dat is volgens de regels van de logica complete onzin. Het voornemen Gods is naar de verkiezing. Welk voornemen? Om Zich

aan Israël en de volken te openbaren als de Ontfermer in Zijn Zoon Jezus Christus.

Verkiezing en de vaders

De eerste keer in Romeinen 9-11 waarin we 'de verkiezing' tegenkwamen was in context van de vaders. Deze vaders zijn Abram, Izak en Jakob. Die vaders hebben alles te maken met Gods voornemen. Aan hen had Hij Zijn voornemen bekendgemaakt. Juist in de verkiezing lag Zijn voornemen om Zich te openbaren als de Ontfermer vast.

De vierde en laatste keer dat we de verkiezing in deze hoofdstukken tegenkomen is in Romeinen 11:28; ook daar staat het weer in de context van de vaders en dat is niet toevallig.

Natuurlijk moet je goed bekend zijn met alle tussenliggende tekst. Ik ga ervan uit dat je die zelf eerst leest en probeert te volgen waar het Paulus om gaat. Ik citeer nu alleen het gedeelte dat we nodig hebben om te zien wat Paulus onder de verkiezing in deze hoofdstukken verstaat.

*'Want ik wil niet, broeders, dat u deze verborgenheid onbekend zij (opdat gij niet wijs zijt bij uzelfen), dat de verharding voor een deel over Israël gekomen is, totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn. En alzo zal geheel Israël zalig worden; gelijk geschreven is: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob. **En dit is hun een verbond van Mij, als Ik hun zonden zal wegnemen.** Zo zijn zij wel vijanden aangaande het Evangelie, om uwentwil, maar **aangaande de verkiezing**⁴ zijn zij beminden, **om der vaders wil**; Want de genadegiften en **de roeping Gods** zijn **onberouwelijk**. Want gelijkerwijs ook gijlieden eertijds Gode ongehoorzaam geweest zijt, maar nu barmhartigheid verkregen hebt door dezer ongehoorzaamheid; Alzo zijn ook dezen nu ongehoorzaam*

⁴ Het Grieks heeft hier 'naar de verkiezing', precies zoals in Romeinen 9:11.

geweest, opdat ook zij door uw barmhartigheid zouden barmhartigheid verkrijgen. Want God heeft hen allen onder de ongehoorzaamheid besloten, opdat Hij hun allen zou barmhartig zijn. (Rom. 11:25-32, SV).

Leg dit nog eens naast het begin van dit hele betoog van Paulus in hoofdstuk 9 en vergelijk ze eens met elkaar. Om een handje te helpen heb ik een en ander vetgedrukt. Zoek de overeenkomende woorden in Romeinen 9:4-16 er eens bij en zie je dan dat Paulus hier zijn redenering afsluit, zoals hij begonnen is?

In Romeinen 9:11 heeft Paulus het over het voornemen Gods, dat **naar de verkiezing** is. In 11:28 noemt hij Israël **naar de verkiezing** beminden om der vaderen wil.⁵ Ook hier staat de verkiezing dus in het teken van een voornemen van God. Gods voornemen heeft iets te maken met Zijn liefde voor Israël vanwege Zijn eed aan de vaderen. Dit zie je al in Deuteronomium 7

*‘Niet omdat u groter was dan al de andere volken heeft de HEERE liefde voor u opgevat en u uitgekozen, want u was het kleinste van al de volken. Maar **vanwege de liefde van de HEERE voor u, en om de eed die Hij uw vaderen gezworen had, in acht te nemen, heeft de HEERE u met sterke hand uitgeleid en heeft Hij u verlost uit het slavenhuis, uit de hand van de farao, de koning van Egypte.**’ (Deut. 7:7, 8).*

Dat is de betekenis van ‘naar de verkiezing beminden om der vaderen wil’. En dat loopt parallel met ‘Gods voornemen, dat naar de verkiezing is’. Ze hebben beide iets met de vaderen te maken.

⁵ Paulus gebruikt hier voor ‘beminden’ hetzelfde woord als in 9:13 ‘Jakob heb Ik **liefgehad**’. Dat is geen klein detail. Bij de een gaat het om de stamvader Jakob, die de naam Israël kreeg; bij de ander om het volk van zijn nakomelingen dat ook zijn naam droeg.

Wat dacht je van de volgende tekst?

*'Want de HEERE, uw God, is **een barmhartig God**⁶; Hij zal u niet loslaten, en u niet te gronde richten; Hij zal het **verbond met uw vadersen, dat Hij onder ede met hen gesloten heeft, niet vergeten.**' (Deut. 4:31).*

Denk je niet dat Paulus het hier moeilijk mee heeft gehad? Paulus kende deze God Die barmhartig is. Hij kende God als de Ontfermer. Waar zou hij, Paulus, zelf anders gebleven zijn? God had een verbond met de vadersen gesloten en Hij had het hun gezworen. Nu was de Messias gekomen en Hij was verworpen, gehangen aan een kruis. Opgestaan uit de doden heeft Hij Zijn apostelen tot Zijn volk uitgezonden om hen de goede boodschap te brengen. Maar vergeleken met het totale volk was het slechts een handjevol dat gehoor gaf aan de oproep tot bekering.

Ten langen leste riep God Paulus met een bijzondere opdracht. Ook Paulus preekte tot de Joden, met name in de verstrooiing; maar toen zij ook zijn boodschap verwierpen, werd hij tot de heidenen gezonden. Dat had niet alleen tot doel om die heidenen de zaligheid te verkondigen, maar ook of misschien wel vooral om Israël tot na-ijver aan te sporen (Rom. 11:11, 14). Ook dit leek op niets uit te lopen. Dáár zit de kern van die hoofdstukken 9-11. In dat kader gebruikt Paulus het woord 'verkiezing'.

⁶ Daar is dat woord weer; een van de kernwoorden in Romeinen 9-11.

Hoofdstuk 3

De verharding van Israël

Het grote enigma waar het in deze drie hoofdstukken van Romeinen om draait is de verharding van Israël. Hoe zit dat nou met dat volk van God? God zweert een eed aan de vaders. Uiteindelijk lijkt het eind van die belofte in zicht en dan, dan gebeurt er niets!

Hoe zit het met de verharding van Israël?

Als je die grote vraag niet ziet, zijn deze drie hoofdstukken totaal niet te volgen en wordt ook het begrip ‘verkiezing’ in deze context een op zichzelf staande term zonder de juiste inhoud.

Ik ga je proberen te laten zien hoe zeer die vraag voortdurend de achtergrond van het betoog van Paulus in Romeinen 9-11 bepaalt.

1. Paulus’ gevoel onder de verharding van Israël

‘Ik spreek de waarheid in Christus, ik lieg niet en mijn geweten getuigt mee door de Heilige Geest, dat het een grote bron van droefheid voor mij is, en een voortdurende smart voor mijn hart. Want ik zou zelf wel wensen vervloekt te zijn, weg van Christus, ten gunste van mijn broeders, mijn familieleden wat het vlees betreft.’ (Rom. 9:1-3).

Hier begint het mee; de diepe pijn die Paulus voortdurend voelde voor Zijn eigen volk; dat zij niet zagen dat zij zelf de vervulling van alle beloften in de weg stonden door de Messias niet aan te nemen.

2. Gods Woord uitgevallen?

‘Ik zeg dit niet alsof het Woord van God vervallen is, want niet allen die uit Israël voortgekomen zijn, zijn Israël.’ (Rom. 9:6).

Paulus zegt dit omdat het erop lijkt alsof Gods Woord door de houding van Israël wél vervallen is. Hij gaat nu proberen aan te tonen hoe dat nou precies zit.

'Dus Hij ontfermt Zich over wie Hij wil, en Hij verhardt wie Hij wil. (Rom. 9:18).

Bedenk nog steeds dat Paulus dit spreekt om Gods voornemen met Israël duidelijk te maken. Deze woorden gaan over Faraö. Toch zegt Paulus iets soortgelijks over het volk: de verharding is voor een deel over Israël gekomen (Rom. 11:25) en God heeft hen allen in ongehoorzaamheid opgesloten (Rom. 11:32).

3. De pottenbakker

Om die reden haalt Paulus vervolgens ook het beeld van de pottenbakker aan. Dat is een beeld dat ontleend is aan de Schriften van Israël. Volgens mij wil Paulus dit alles in de context van Israël plaatsen. Ook nu mag je deze teksten dus niet weer veralgemeniseren.

'Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit dezelfde klomp klei het ene voorwerp tot een eervol, het andere tot een oneervol voorwerp te maken?' (Rom. 9:21).

Vergelijk dit met Jesaja 29:16.

'U draait de zaken om! Alsof de pottenbakker als gelijk beschouwd kan worden met het leem, zodat het maaksel over zijn maker zegt: Hij heeft mij niet gemaakt, en het gevormde voorwerp over zijn pottenbakker zegt: Hij heeft er geen inzicht in.' (Jes. 29:16).

Hier haalt Paulus zijn beeld van de pottenbakker vandaan. En Jesaja heeft zijn woorden gesproken en geschreven in een context; en die context is Israël en Gods handelen met Israël. Lees Jesaja 29:10-24 en

je zult begrijpen wat ik bedoel. Jesaja spreekt daar over de doofheid en de blindheid van zijn volk, maar ook over het heerlijke doel dat God met hen voor ogen heeft.

Vergelijk Paulus' woorden in Romeinen 9:21 ook met Jeremia 18:6 en het vervolg. Dat is, zo mogelijk, nog duidelijker.

'Zou Ik met u niet kunnen doen zoals deze pottenbakker, huis van Israël? spreekt de HEERE. Zie, zoals de klei in de hand van de pottenbakker, zo bent u in Mijn hand, huis van Israël.' (Jer. 18:6).

Dit is ook zo'n tekst die Paulus (hoogstwaarschijnlijk) in zijn gedachten had bij het schrijven van dit gedeelte uit Romeinen. En kijk wie er aangesproken wordt: 'huis van Israël'. Daar gaat dit gedeelte over. In Jeremia vinden we er verder de uitleg van:

'Het ene ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het weg zal rukken, af zal breken en zal doen ondergaan. Bekeert zich dat volk waarover Ik die uitspraak heb gedaan echter van zijn kwaad, dan zal Ik berouw hebben over het kwade dat Ik het dacht aan te doen. Het andere ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het zal bouwen en planten. Doet het echter wat kwaad is in Mijn ogen door niet te luisteren naar Mijn stem, dan zal Ik berouw hebben over het goede waarmee Ik zei het goed te doen.' (Jer. 18:6-10).

Zie je dat het ook hier gaat over Gods handelen met een volk; Israël? Je zult bij het lezen van deze hoofdstukken heel goed in de gaten moeten hebben dat ze geschreven zijn door een man die helemaal doordrenkt was van de Tenach, de boeken van Israël. Hij leefde daarin en zijn brieven zijn doorspekt met taalgebruik en voorbeelden die daaraan zijn ontleend.

Dus als Paulus begint over een pottenbakker, is dat niet zomaar een willekeurig voorbeeld. Paulus kende de Bijbelteksten die over de

pottenbakker gaan. Hij kende de achtergrond waartegen ze geschreven waren en **op die manier** gebruikte hij ze.

4. Een steen des aanstoots

Meer over de achtergrond over de verharding van Israël lees je aan het eind van hoofdstuk 9.

‘Maar Israël, dat de wet van de gerechtigheid najaagde, is aan de wet van de gerechtigheid niet toegekomen. Waarom niet? Omdat zij die niet uit geloof zochten, maar als uit werken van de wet. Want zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots, zoals geschreven staat: Zie, Ik leg in Sion een steen des aanstoots en een struikelblok. En: Ieder die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden.’ (Rom. 9:31-33).

De verharding van Israël heeft alles te maken met hun najagen van de gerechtigheid uit de werken der wet, terwijl ze die hadden moeten zoeken in het geloof van Christus. Maar juist aan Hem hebben zij zich gestoten als een steen des aanstoots. Het citaat van Paulus is van Jesaja 8:14. Leef je weer even in, in de man Paulus. De Schriften waren zijn lust en zijn leven. Als hij een citaat gaf, was dat niet zomaar een losse tekst. Hij zag in gedachten de inhoud van het hele gedeelte wat eromheen stond.

Het eind van Jesaja 8 eindigt met een belofte.

*‘Voorzeker, **er zal geen donkerheid blijven** voor het land waarin benauwdheid is. Zoals Hij in vroeger tijd minachting heeft gebracht over het land van Zebulon en over het land van Naftali, zo zal Hij in later tijd eer bewijzen aan de Weg van de zee, de overkant van de Jordaan, het Galilea waar de heidenvolken wonen.’ (Jes. 8:23).*

Zie je wat hier gebeurt? Paulus schrijft over de verharding van Israël en hij ziet ook dat dit geprofeteerd stond in de Schrift. Hij ziet echter ook dat er een belofte is. 'Er zal geen donkerheid blijven voor het land waarin benauwdheid is.' Nee sterker nog, dat land zal een groot licht opgaan! Dat is het volgende vers.

'Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien. Zij die wonen in het land van de schaduw van de dood, over hen zal een licht schijnen.' (Jes. 9:1).

De verharding van Israël was voor Paulus in zichzelf geen probleem. Zijn probleem was wel dat het volk, zelfs nu zij de bekering der heidenen zag, nog steeds de duisternis boven het licht verkoos.

5. Niet met verstand

'Broeders, de oprechte wens van mijn hart en mijn gebed tot God voor Israël is gericht op hun zaligheid. Want ik getuig van hen dat zij ijver voor God hebben, maar niet met het juiste inzicht.' (Rom. 10:1, 2).

Paulus zag hun ijver voor hun dienst aan God. Maar het was een ijver zonder kennis en inzicht. Daar gaat de verharding van Israël over. Ook Paulus probeerde hun tot dat juiste inzicht van de wet en Christus te brengen. Dat leek geheel en al te mislukken; dat is de pijn en het gebed van Paulus voor Israël.

6. Mozes en Jesaja; een tegensprekend volk

'Maar ik zeg: Heeft Israël het dan niet begrepen? Ten eerste is het Mozes die zegt: Ik zal u tot jaloersheid verwekken door wat geen volk is; door een onverstandig volk zal ik u tot toorn verwekken. En Jesaja durft het aan te zeggen: Ik ben gevonden door hen die Mij niet zochten, Ik heb Mij geopenbaard aan hen die naar Mij niet vroegen. Met het oog op Israël zegt Hij echter: Heel de dag

heb Ik Mijn handen uitgebreid naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk.' (Rom. 10:19-21).

Zie je het voor je zoals Paulus dat zag? God stond met Zijn handen uitgestrekt om Zijn volk tot Zich te nemen en het te ontvangen. Het enige wat dat volk echter deed is zich van Hem afkeren en Hem een grote mond geven, zonder te luisteren naar wat Hij nu écht van hen wilde.

Lees ook weer de context van de aangehaalde verzen (Deut. 32:21 en Jesaja 65:2). Kijk waar het op uitdraait; Gods doel met Israël wordt vervuld. Paulus koos niet wat teksten naar willekeur. Hij schreef de teksten die in verband stonden met geheel Romeinen 9-11.

7. Israël verstoten?

De volgende tekst hebben we al een paar keer voorbij zien komen. Hij past helemaal in Paulus' redenering van Israëls verharding tegen de achtergrond van Gods eed aan de vaders.

'Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin. God heeft Zijn volk, dat Hij van tevoren kende, niet verstoten.' (Rom. 11:1, 2).

8. Een geest van diepe slaap en hun tafel tot een struikelblok

Helemaal in de lijn van de vorige tekst is het volgende gedeelte.

'Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren⁷ deel heeft het verkregen en de anderen zijn verhard, zoals geschreven staat: God heeft hun een geest van diepe slaap gegeven, ogen om niet te zien en oren om niet te

⁷ De verkiezing, zoals in 9:11; 11:5, 28. Op deze tekst gaan we later nog wat dieper in.

horen, tot op de dag van heden. En David zegt: Laat hun tafel voor hen worden tot een strik, tot een valkuil, tot een struikelblok en tot vergelding. Laat hun ogen verduisterd worden, zodat zij niet zien en maak hun rug voor altijd krom. Ik zeg dan: Zijn zij soms gestruikeld met de bedoeling dat zij vallen zouden? Volstrekt niet! Door hun val echter is de zaligheid tot de heidenen gekomen om hen tot jaloersheid te verwekken.’ (Rom. 11:7-11).

Zoek de aangehaalde tekstplaatsen maar weer op. Jesaja 29:10, dan kom je de pottenbakker ook weer tegen. Daar hebben we het al over gehad. Psalm 69:23, 24. Lees maar verder. Het einde van die Psalm gaat als volgt:

‘Laten hemel en aarde Hem loven, de zeeën en al wat daarin krioelt. Want God zal Sion verlossen en de steden van Juda herbouwen; daar zullen zij wonen en het bezitten. Het nageslacht van Zijn dienaren zal het in erfelijk bezit krijgen; wie Zijn Naam liefhebben, zullen daarin wonen.’ (Ps. 69:35-37).

Dat is het doel wat God met Zijn volk op het oog heeft en Paulus wist dat. Hij wist dat ook toen hij citeerde ‘dat hun ogen verduisterd worden, om niet te zien’. Als Paulus dus over de verharding van Israël spreekt, heeft hij meteen ook het einddoel in zicht. Dat is ook zo in zijn beeld van de olijfboom.

9. De olijfboom

‘En ook zij zullen, als zij⁸ niet in het ongeloof blijven, geënt worden, want God is machtig hen opnieuw te enten. Want als u afgehouden bent uit de olijfboom die van nature wild was, en tegen de natuur in op de tamme olijfboom geënt bent, hoeveel te meer zullen zij die natuurlijke takken zijn, geënt worden op hun eigen olijfboom.’ (Rom. 11:23, 24).

⁸ Israël

Het gehele beeld van de olijfboom klinkt misschien wat negatief. Het afhouden van de natuurlijke takken en zo. Maar ook hierin heeft Paulus het einddoel op het oog: God is machtig om hen opnieuw in te enten en we hebben inmiddels gezien dat God daartoe niet alleen machtig is; Hij heeft Zich daartoe verplicht in Zijn eed aan de vaders.

10. De verharding is voor een deel

Ik eindig dit hoofdstuk met nog één tekst.

‘Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan. En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob. En dit is het verbond van Mij met hen, wanneer Ik hun zonden zal wegnemen.’ (Rom. 11:25-27).

Deze tekst mondt uit in dat zij ‘aangaande de verkiezing’ ‘beminden om der vaders wil’ zijn. Dit volgt dus onmiddellijk op de beschrijving van de verlossing van Israël en de inhoud van Gods nieuwe verbond met hen.

Het ingewikkelde is niet dát God Zijn volk Israël nog zou gebruiken. De moeilijkheid zat hem erin hóe Hij dat zou gaan doen. Hoe kon God nu met zo’n volk tot Zijn doel komen? Een volk dat zich zo verhardde, niet alleen onder de wet, maar ook onder de boodschap van het Evangelie.

Paulus’ pijn zat hem ook niet zozeer in de angst dat God Zijn doel met Israël zou missen. Lees de lofzang aan het eind van deze drie hoofdstukken en je weet wel beter. Paulus’ pijn zat hem erin dat hij dat wel zag, maar zijn familie naar het vlees niet. Zij lieten hun God maar roepen. Hun Koning was gekomen. Zij hadden Hem gekruisigd.

Hij was door God uit de doden opgewekt. Die prediking ging tot hen uit, maar de massa van het volk geloofde het niet.

Dat is de verharding van Israël. Dat is de pijn van Paulus. Dat is de achtergrond van de hoofdstukken 9, 10 en 11 van deze brief van Paulus aan de Romeinen. In dát licht moeten we 'dé' uitverkiezing in deze hoofdstukken lezen. Als we dat niet doen, doen we iets grondig fout, met schade voor onze ziel.

Tien plaatsen heb ik in dit hoofdstuk aangehaald om te laten zien dat de verharding van Israël de donkere achtergrond is waartegen we dit betoog moeten lezen. Ik had er nog meer aan kunnen halen. De wonderlijke uitkomst die Paulus zijn lezers wil duidelijk maken, is dat God ondanks deze donkere achtergrond een doel heeft met Zijn volk, dat Hij de vaders een eed heeft gezworen en dat Hij op grond van die eed het volk heeft verkoren. Dát is het voornemen Gods dat naar de verkiezing is. Dáárom zijn zij naar de verkiezing beminden om der vaders wil.

Hoofdstuk 4

Een overblijfsel naar de verkiezing der genade

Ik hoop dat je inmiddels begrepen hebt dat ‘verkiezing’ in Romeinen 9 tot en met 11 alles, maar dan ook alles, te maken heeft met de uitwerking van Gods heilsplan met Israël. Daar kan en mag je niets anders van maken en je moet het woord ‘verkiezing’ dan ook in die context laten staan. In die context moet je Romeinen 9:11 en 12 lezen, waar het gaat over Jakob en Ezau.

‘Want toen de kinderen nog niet geboren waren, en niets goeds of kwaads gedaan hadden – opdat het voornemen van God, dat overeenkomstig de verkiezing is, stand zou houden, niet uit de werken, maar uit Hem Die roept – werd tot haar gezegd: De meerdere zal de mindere dienen.’ (Rom. 9:10, 11).

We gaan vanuit deze tekst dus niet filosoferen (want dat is het dan) over Gods verkiezend handelen in de verlossing van andere mensen. Hier staat niets over een verkiezing en verwerping van eeuwigheid. Daar gaan we dus ook niet over spreken. Hier niet in elk geval.

Zo zagen we de verkiezing ook terug in vers 28 hoe de Israëlieten aangaande verkiezing beminden zijn om der vaders wil. Die vaders zijn Abraham, Izak en Jakob. God heeft Zijn volk Israël verkoren vanwege Zijn eed met deze vaders. Daarom zal Hij Zijn volk ook nooit voor altijd verstoten.

Zo is het ook met de andere twee teksten die over de verkiezing gaan in deze hoofdstukken. Ook deze twee teksten horen bij elkaar, net als de eerste en de vierde keer dat we het woord ‘verkiezing’ tegenkwamen. We vinden ze in vers 5 en vers 7.

*‘Alzo is er dan ook in dezen tegenwoordigen tijd een overblijfsel geworden, naar de **verkiezing** der genade.’ (Rom. 11:5, SV).*

*‘Wat dan? Hetgeen Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen; maar **de uitverkorenen**⁹ hebben het verkregen, en de anderen zijn verhard geworden. (Gelijk geschreven is: God heeft hun gegeven een geest des diepen slaaps; ogen om niet te zien, en oren om niet te horen) tot op den huidigen dag. (Rom. 11:7, 8, SV).*

In dit hoofdstuk bespreken we vers 5; in het volgende vers 7. Natuurlijk plaatsen we ze wel in elkaars verband. De ene tekst kunnen we niet goed begrijpen zonder de andere en andersom.

Vers 5 komt niet zomaar uit de lucht vallen. Dat lijkt me duidelijk. We moeten dit vers in de onmiddellijke context lezen met de voorafgaande verzen en dan ook in relatie met de rest van de hoofdstukken. Zorg ervoor dat je die kennis paraat hebt. Dat maakt het allemaal een stuk duidelijker om te begrijpen.

Vers 5 wordt ingeleid door de vraag van Paulus of God Zijn volk verstoten heeft.

‘Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? (Rom. 11:1).

We kennen inmiddels het antwoord.

‘Volstrekt niet.’

En om dat woord kracht bij te zetten, geeft Paulus twee voorbeelden om te laten zien dat dit niet zo is. Die voorbeelden kiest hij wederom niet zomaar.

⁹ Het is me een raadsel waarom de Nederlandse vertalingen zo’n moeite hebben om hier gewoon het woord ‘de verkiezing’ neer te zetten, zoals de KJV het doet met ‘the election’. Dat is gewoon wat er staat, net als in vers 5. Door hier opeens ‘uitverkorenen’ of ‘uitverkoren deel’ neer te schrijven, doet geen recht aan de redenering van Paulus; we verliezen dan het verband en het worden twee op zichzelf staande teksten. Dit staat er dus: ‘de uitverkiezing’ heeft het verkregen.

Ten eerste wijst hij op zichzelf.

'Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin.' (Rom. 11:1).

'Ik ben er toch ook nog? Ik ben toch ook een Israëliet uit het nageslacht van Abraham. Ik ben het levende bewijs van het feit dat God Zijn volk niet verstoten heeft.'

Dat klinkt wat schamel. Paulus is maar alleen. Zo zal hij dat ook best vaak gevoeld hebben. Wellicht heeft hij nogal eens tot God gebeden met de vraag waar de anderen uit zijn volk waren die God ook wilden dienen in Christus Jezus. Uit vers 14 blijkt niet dat Paulus hierin heel erg hoopvol is. Hij heeft het over 'enigen':

'om daardoor zo mogelijk mijn verwanten wat betreft het vlees tot jaloesheid te verwekken en einigen uit hen te behouden.' (Rom. 11:14).

Paulus wijst op zichzelf als bewijs dat God Zijn volk niet heeft verstoten. Hij was zo goed als alleen; maar dat brengt hem tevens bij zijn tweede voorbeeld: Elia. Probeer je te realiseren in wat voor een tijd Elia leefde en profeteerde. De afgoderij en goddeloosheid had een dieptepunt bereikt in Israël. In zijn strijd tegen Achab en diens door en door vijandige en corrupte vrouw riep hij het op een gegeven moment ook vertwijfeld uit: 'Ben ik dan helemaal alleen overgebleven; is er niemand die de Heere wil dienen?'

'Of weet u niet wat de Schrift zegt in de geschiedenis van Elia, hoe hij God aanspreekt over Israël en zegt: Heere, Uw profeten hebben zij gedood en Uw altaren afgebroken, en ik ben alleen overgebleven. Ook staan zij mij naar het leven.' (Rom. 11:2, 3).

Elia sprak die woorden na dat hoogtepunt op de berg Karmel, toen hij het in zijn eentje in Gods kracht opnam tegen vierhonderd Baälsprofeten. Ook toen stond hij alleen; maar hoe onverschrokken!

Na de dood van alle vierhonderd profeten, ontstak Izébel in grote woede en probeerde ze de eenzame profeet om het leven te brengen. Elia vluchtte naar Horeb en daar ontmoette God hem en stelde de vraag wat hij daar nu eigenlijk deed. Als antwoord gaf Elia de woorden die Paulus citeert. Je kunt dit allemaal lezen in 1 Koningen 18 en 19.

Het leek er echt op. Paulus had er maar weinig uit zijn volk die hem begrepen. Voor Elia zag het er niet minder somber uit. Hij had echt het gevoel helemaal alleen te staan. Toch krijgt hij een verrassend antwoord.

‘Maar wat zegt het Goddelijk antwoord tegen hem? Ik heb voor Mijzelf nog zeventuizend mannen overgelaten, die de knie voor het beeld van Baäl niet gebogen hebben.’ (Rom. 11:4).

Er waren er nog zeventuizend! Elia kon ze niet zien, maar ze waren er wel. God had ook deze mensen voor Zichzelf overgelaten, die staande waren gebleven in alle godsdienstige en schoonschijnende verleiding en niet door de knieën gegaan waren voor de Baäl.

Hiermee vergelijkt Paulus zijn huidige tijd. Hij heeft het over de tijd waarin hij leeft als hij spreekt over ‘deze tegenwoordige tijd’, letterlijk ‘de nu tijd’. ‘Alzo’, dat betekent ‘op die manier’.

‘Alzo is er dan ook in dezen tegenwoordigen tijd een overblijfsel geworden, naar de verkiezing der genade.’ (Rom. 11:5, SV).

Precies zoals er in die donkere tijd van Elia toch nog een overblijfsel van zeventuizend mensen was, zo ook in de even zo donkere tijd van Paulus. God had Zich nog een overblijfsel gelaten. Dat woord

‘overblijfsel’ is een belangrijk woord in Gods handelen met Israël. Ik zal je dat laten zien aan de hand van een aantal teksten uit Jesaja.

*‘Zo niet de HEERE der heirscharen ons nog een weinig **overblijfsel** had gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn; wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden.’ (Jes. 1:9).*

Totale verwoesting dus, ware het niet voor dit overblijfsel van Israël.

‘Het overblijfsel zal wederkeren, het overblijfsel van Jakob, tot den sterken God! Want ofschoon uw volk, o Israël! is gelijk het zand der zee, zo zal toch maar het overblijfsel daarvan wederkeren; de verdelging is vastelijk besloten, overvloeiende met gerechtigheid. Want een verdelging, die vastelijk besloten is, zal de Heere HEERE der heirscharen doen in het midden dezes gansen lands.’ (Jes. 10:21-23, SV).¹⁰

Paulus had het woord ‘overblijfsel’ al eerder gebruikt in deze drie hoofdstukken (Rom. 9:27). En juist deze teksten citeert hij daar samen. Bedenk dat hij het daar heeft over Gods soevereine handelen met Israël. Dat is het thema. God heeft Zijn volk niet verstoten, maar het lijkt er wel op. Hij heeft echter een overblijfsel naar de verkiezing der genade. Dat overblijfsel is de kern van het volk dat ook in de dagen van de grootste afval en verleiding de knie voor de Baäl niet buigt. Dat overblijfsel gebruikt God om tot Zijn doel te komen met het volk.

Dat overblijfsel is er naar de verkiezing van genade. We lezen ‘naar’ als ‘overeenkomstig’. Overeenkomstig verkiezing van genade. Nu moet je,

¹⁰ Ik citeer uit de SV omdat de HSV in deze verzen ‘rest’ heeft. Dat is op zich niet erg, maar dan was het beter geweest als ze dat in Romeinen 11:5 ook had gedaan. Wat ik al eerder heb gezegd; Paulus had bij zijn woordgebruik de Tenach in zijn hoofd zitten. Bij het gebruik van het woordje ‘overblijfsel’ dacht hij ergens aan. Hij had de profetieën als die ik hier genoemd heb in gedachten.

ik zeg het nog maar een keer voor alle duidelijkheid, deze woorden niet op zichzelf lezen.

‘Verkiezing’ had Paulus al gebruikt in Romeinen 9:11, in verband met Zijn voornemen aangaande Israël:

‘het voornemen Gods dat naar de verkiezing is’.

Paulus heeft het hier over Gods voornemen overeenkomstig verkiezing.

‘Genade’ legt Paulus in vers 6 uit en wat hij daar schrijft is aanvullend, verklarend of hoe je het ook noemen wilt van het gedeelte waar Paulus ‘verkiezing’ voor het eerst noemde, Romeinen 9:11-16 dus!

Genade

Laten we daarom eerst eens kijken naar de uitleg die Paulus geeft bij het woordje ‘genade’.

‘Maar als het door genade is, is het niet meer uit de werken, anders is genade geen genade meer. En als het uit de werken is, is het geen genade meer, anders is het werk geen werk meer.’
(Rom. 11:6).

Dat is nogal duidelijk. ‘Genade’ zet hij tegenover ‘werken’. Dat is niet voor het eerst dat hij dat doet trouwens. Aan het begin van hoofdstuk 4 waar hij de rechtvaardiging uit het geloof uitlegt aan de hand van het voorbeeld van Abraham doet hij dat ook al. Hier is weer een koppeling met ‘de vaders’ overigens.

‘Wat zullen wij dan zeggen dat Abraham, onze vader, wat het vlees betreft verkregen heeft? Immers, als Abraham uit werken gerechtvaardigd is, heeft hij iets om zich op te beroemen, maar niet bij God. Want wat zegt de Schrift? En Abraham geloofde God, en het is hem tot gerechtigheid gerekend. Aan hem nu die werkt,

wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar wat men hem verschuldigd is. Bij hem echter die niet werkt, maar gelooft in Hem Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid. (Rom. 4:1-5).

Zie je hoe alles hier weer in elkaar grijpt? Abraham werd gerechtvaardigd, niet uit de werken, niet naar het vlees, maar door het geloof. Hij geloofde in Hem Die de goddelozen rechtvaardigt en dat geloof wordt later gekoppeld aan Hem Die de doden levend maakt (Rom. 4:17). Dat is genade. Zo wordt de rechtvaardigheid verkregen.

Zoals we in het volgende hoofdstuk zullen zien is dit gedeelte ook direct gekoppeld aan het vervolg van Romeinen 11, waar we opnieuw verkiezing tegenkomen (Rom. 11:7).

Het is verkiezing naar genade en niet naar werken. Verkiezing is niet naar vlees en niet uit werken. Het is uit genade. Waarom? Waarom niet uit werken? Nou, daar heeft Paulus allang antwoord op gegeven en het zou mooi zijn als je het antwoord erop heel erg goed in je geheugen prent:

'opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve, niet uit de werken, maar uit den Roepende' (Rom. 9:11, SV).

Niet uit de werken, maar uit genade.

Niet uit de werken, maar uit de Roepende.

Gods voornemen, Zijn plan dat Hij uitwerkt met Israël naar een vastgesteld en heerlijk doel, had nooit vast kunnen staan als het uit de werken was geweest.

We hebben Abraham zelf tot voorbeeld, toen hij zelf Gods Woord probeerde te gaan vervullen door een kindje bij de dienstmaagd Hagar te gaan verwekken. We hebben Israël onder de wet tot voorbeeld. Zie, wat een puinhoop dat volk ervan gemaakt heeft. Gode zij dank voor

een overblijfsel, naar verkiezing van genade. Anders zou dat volk Sodom en Gomorra gelijk geworden zijn; een totale verwoesting waar geen leven meer mogelijk is.

Niet uit de werken, maar uit genade.

Niet uit de werken, maar uit de Roepende.

Wie is die Roepende? Ik ga het nog een keer herhalen. Het is de God in wie Abraham geloofde, namelijk 'God, Die de doden levend maakt en **roept** de dingen, die niet zijn, alsof zij waren.' (Rom. 4:17, SV).

Niet uit de werken, maar uit genade.

Niet uit de werken, maar uit de Roepende.

*'Zo is het dan niet desgenen, die **wil**, noch desgenen, die **loopt**, maar des ontfermenden Gods.'* (Rom. 9:16, SV).

Willen is werken. Lopen is werken. Maar het is niet uit de werken. Het is uit genade. Het is uit de Roepende, uit Hem, Die de dingen roept, die niet zijn, alsof zij waren. Het is van de ontfermende God. Het is van de Ontfermer. Dat is verkiezing uit genade! Dat wil God ons in Israël leren en dat wil Paulus ons in deze drie hoofdstukken duidelijk maken.

Daar moeten we niet over jengelen. Daar moeten we over jubelen.

Daar moeten we niet over twisten of twifelen, maar het moet ons aansporen om God daarin te vertrouwen.

'O, diepte van rijkdom, zowel van wijsheid als van kennis van God, hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de gedachten van de Heere gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst iets gegeven en het zal hem vergolden worden? Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen. (Rom. 11:33-36).

Hoofdstuk 5

De verkiezing heeft het verkregen

*‘Wat dan ? Hetgeen Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen; maar **de uitverkorenen**¹¹ hebben het verkregen, en de anderen zijn verhard geworden.’ (Rom. 11:7, SV).*

Al eerder heb ik gezegd dat in deze tekst voor ‘uitverkorenen’ in het Grieks ‘de uitverkiezing’ staat. Exact hetzelfde woord als in Romeinen 9:11; 11:5 en 28. De HSV en NBG’51 doen het met ‘uitverkoren deel’ als vertaling iets beter, omdat zo de context met Israël in elk geval nog duidelijk is, maar waarom niet gewoon ‘de verkiezing’ heeft het verkregen?

Dat de verkiezing het heeft verkregen en dat de anderen (uit Israël) verhard zijn geworden is het onderwerp van profetie. Want Paulus voegt toe ‘gelijk geschreven is’ en hij haalt daarbij weer een tekst uit Jesaja aan.

‘God heeft hun een geest van diepe slaap gegeven, ogen om niet te zien en oren om niet te horen’ (Rom. 11:8).

Deze tekst citeert Paulus uit Jesaja 29:10. Het is natuurlijk verstandig om verder te lezen. Het staat allemaal in een context en Paulus weet dat als hij die tekst aanhaalt: ‘daarom zie, Ik ga verder met wonderlijk te handelen met dit volk’ (vers 14). Daar gaat het over Gods wonderlijke handelen met Zijn volk.

Tot op de huidige dag

Het laatste gedeelte van Romeinen 11:8, ‘tot op de huidige dag’, hoort bij vers 7: ‘de verkiezing heeft het verkregen, maar de anderen zijn verhard geworden (...) tot op de huidige dag.’ Hiermee koppelt Paulus vers 5 en vers 7 aan elkaar. Dat doe ik niet. Dat lezen we in de tekst zelf. Het is overduidelijk dat ‘deze tegenwoordige tijd’ van vers 5 bij

¹¹ ‘de verkiezing’

‘de huidige dag’ van vers 8 hoort. We kunnen vers 5 en de verzen 7 en 8 dus parallel lezen. Ze leggen elkaar uit en vullen elkaar aan.

Alzo is er dan ook **in deze tegenwoordige** tijd een overblijfsel geworden naar de verkiezing der genade.

De verkiezing heeft het verkregen, en de anderen zijn verhard geworden **tot op de huidige dag**.

Paulus suggereert hier duidelijk iets mee. Er is nu (in de tijd van Paulus’ schrijven) een overblijfsel naar verkiezing. De anderen zijn verhard tot op de huidige dag. Paulus zegt hiermee dat die dag ooit zal veranderen. Hij verwacht dat het ooit anders zal worden. Feitelijk zegt hij dat ook gewoon in vers 25.

‘Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan.’ (Rom. 11:25).

De verharding is voor een deel over Israël gekomen en er is een ‘toddan’.

Verkiezing en verharding

De verkiezing en verharding staan in vers 7 naast elkaar als twee tegengestelde begrippen. We moeten ze alleen wel daar laten staan waar ze bedoeld zijn en dat is, ik zeg het nogmaals, binnen de context van Gods handelen met Israël. Binnen die context zijn deze verzen geschreven. We mogen van hieruit niet veralgemeniseren. Ik herhaal wat ik eerder schreef, dat ik hiermee niet probeer aan God voor te schrijven wat Hij wel en wat Hij niet mag doen. Hij is soeverein en ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk zijn Zijn wegen (Rom. 11:33). Maar om dat te gaan zien en Hem er met Paulus om te gaan loven en prijzen, moeten we wel begrijpen wat wij wel en niet

met Zijn Woord mogen doen. Dat is aan regels en aan de rede gebonden.

Als we in Romeinen 9 tot en met 11 over verkiezing lezen, dan zien we dat het gaat over overblijfsel naar de verkiezing der genade in Israël en heeft de verkiezing gekregen wat het zocht. Verkiezing en verharding staan geheel en al in het perspectief van Gods voornemen naar de verkiezing en weten we dat zelfs zij die vijanden zijn aangaande het Evangelie, naar de verkiezing beminden om der vaders wil zijn.

De belofte verkregen

Wat Israël (als volk) zoekt, heeft het niet verkregen. De verkiezing heeft het verkregen. De vragen die we bij zo'n tekst moeten stellen zijn natuurlijk:

Wat zoekt of zocht Israël?

Wat heeft Israël niet en de verkiezing wel verkregen?

Ik begin met die tweede vraag. Het Griekse woordje wat Paulus hier voor 'verkrijgen' gebruikt komen opmerkelijk genoeg alleen voor in de brieven die aan de twaalf stammen zijn gericht (Jakobus) of aan de Hebreëen in het algemeen (Hebreëen). Hier volgen de teksten uit Hebreëen¹²

*'En zo heeft hij de **belofte verkregen** na daar geduldig op gewacht te hebben.'* (Heb. 6:15).

*'Zij hebben door het geloof koninkrijken overwonnen, gerechtigheid in praktijk gebracht, **beloften verkregen**, muilen van leeuwen gesloten.'* (Heb. 11:33).

De eerste tekst gaat over Abraham. Hij heeft de belofte verkregen. Over welke belofte gaat het hier? Dat kan haast niet missen; dat moet de belofte zijn die in de verzen die eraan voorafgaan beschreven staat.

¹² De tekst in Jakobus vind je in Jakobus 4:2, 'verkrijgen' (SV), 'krijgen' (HSV).

*‘Want toen God Abraham **de belofte deed**, zwoer Hij bij Zichzelf, omdat Hij bij niemand die hoger was, kon zweren. Hij zei: Voorzeker, rijk zal Ik u zegenen en overvloedig zal Ik u in aantal doen toenemen.’* (Heb. 6:13, 14).

God deed Abraham de belofte van een groot volk. Abraham verkreeg de belofte in de persoon van Izak, die hij als het ware uit de doden kreeg, omdat zijn vrouw onvruchtbaar was en zij beiden toen al op hoge leeftijd waren. Maar Abraham heeft daar geduldig op gewacht.

Waarom haalt Paulus dit voorbeeld van Abraham en de belofte aan? Dat staat weer in de verzen die hieraan voorafgaan. Het is ter bemoediging en aansporing van de gelovige Hebreeën, ‘de verkiezing’ van Romeinen 11.

*‘Want God is niet onrechtvaardig dat Hij uw werk zou vergeten en de liefdevolle inspanning die u Zijn Naam bewezen hebt, doordat u de heiligen gediend hebt en nog dient. Maar wij verlangen ernaar dat ieder van u dezelfde inzet toont, tot volle zekerheid van de hoop, tot het einde toe, opdat u niet traag wordt, maar **navolgers bent van hen die door geloof en geduld de beloften beërven.**’* (Heb. 6:10-12).

Deze Joden moesten navolgers worden van hen die door geloof en geduld de beloften beërven. Het belangrijkste voorbeeld was wel Abraham, die door geloof de belofte ontving en met geduld de belofte verwachtte en verkreeg. Zo moesten deze gelovigen navolgers van Abraham zijn.

‘Zij die de beloften beërven’ komen ook in die andere tekst voor waar Paulus het woordje voor ‘verkrijgen’ gebruikt (Heb. 11:33). En hoe hebben zij de beloften verkregen? ‘Door geloof’. Door geloof hebben zij gerechtigheid geoefend of uitgewerkt. Hier worden twee hele belangrijke woordjes aan elkaar gekoppeld: geloof en gerechtigheid of rechtvaardigheid. Die horen bij elkaar. Abraham werd gerechtvaardigd

door het geloof. Zijn geloof is hem tot gerechtigheid gerekend. Dat brengt ons bij de koppeling naar wat Israël zoekt in Romeinen 11:7.

De anderen zijn verhard geworden. Zij hebben de beloften niet verkregen. De reden daarvoor vinden we ook weer terug in deze drie hoofdstukken Romeinen 9, 10 en 11.

Voordat we daarnaar gaan kijken, herhaal ik even wat we van dit woordje 'verkrijgen' hebben geleerd.

1. Verkrijgen heeft in Hebreeën met de belofte(n) te maken.
2. Abraham verkreeg de belofte door geduldig te verwachten.
3. De belofte aan Abraham was dat hij tot een groot volk zou worden. Dat kon alleen door de belofte van een God Die doden levend maakt, want de baarmoeder in Sara was al verstorven en dat wordt ook van zijn eigen lichaam gezegd (Rom. 4:19-21; Heb. 11:11, 12).
3. Abraham verkreeg de belofte in de persoon van Izaak. Hij wordt daarom het kind der belofte genoemd (Gal. 4:28).
4. Abraham wordt tot voorbeeld gesteld van allen die door geloof en geduld de beloften beërven. De Hebreeën worden aangespoord hen na te volgen.
5. De beloften worden verkregen door die nakomelingen die door geloof de gerechtigheid hebben uitgewerkt. Zij zijn de beërvers van de beloften. Gods eed aan de vaders maakt die beloften onvervreemdbaar en daarin is Gods heilsplan met Zijn volk Israël vast en zeker.

Vast en zeker in Hem Die God uit de doden heeft opgewekt, namelijk Zijn Zoon Jezus Christus.

Wat Israël zoekt

De reden waarom Israël niet verkregen heeft wat het zocht, maar dat alleen de verkiezing het heeft verkregen en de anderen verhard zijn geworden vinden we ook terug in Romeinen 9, 10 en 11.

Wat zocht Israël, volgens Paulus? Dat staat aan het eind van hoofdstuk 9 en het begin van hoofdstuk 10.

*‘Wat zullen wij dan zeggen? Dit: dat de heidenen, die geen **gerechtigheid** hebben nagejaagd¹³, **gerechtigheid** verkregen hebben, **gerechtigheid** echter die uit het geloof is. Maar Israël, dat de wet van de **gerechtigheid** najaagde¹³, is aan de wet van de **gerechtigheid** niet toegekomen.’ (Rom. 9:30, 31).*

Het kernwoord is hier overduidelijk ‘gerechtigheid’ of ‘rechtvaardigheid’. Het gaat hier om de rechtvaardigheid die uit het geloof is en waar Paulus zo’n krachtige basis voor heeft gelegd in Romeinen 4 met Abraham als voorbeeld. Weer Abraham dus.

Waarom hebben de heidenen wel en Israël niet de gerechtigheid verkregen? Dat staat al in bovenstaande verzen. Israël zocht de rechtvaardigheid uit de werken der wet.

Had Abraham, het grote voorbeeld van Israël, aldus de belofte verkregen? Nee, kijk maar in Romeinen 4:1-5.

‘Wat zullen wij dan zeggen dat Abraham, onze vader, wat het vlees betreft verkregen heeft? Immers, als Abraham uit werken gerechtvaardigd is, heeft hij iets om zich op te beroemen, maar niet bij God. Want wat zegt de Schrift? En Abraham geloofde God, en het is hem tot gerechtigheid gerekend. Aan hem nu die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar wat

¹³ De SV heeft hier ‘zocht’, maar er staat in het Grieks niet hetzelfde woordje al in 11:7. De link met 11:7 is overigens heel duidelijk, als is het alleen al door de eerste twee woordjes, *ti oen*, ‘wat dan?’

men hem verschuldigd is. Bij hem echter die niet werkt, maar gelooft in Hem Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid.’ (Rom. 4:1-5).

Abraham heeft niet ‘naar het vlees’ (SV) verkregen. Hij is niet uit werken gerechtvaardigd. Abraham geloofde God Die de goddelozen rechtvaardigt en Die doden levend maakt. Dáár is Israël nooit aan toegekomen. Ze hebben het Leven wel gedood aan het kruis, maar zij geloven nog niet in Hem Die Hem uit de doden heeft opgewekt. Zij zoeken wél een rechtvaardigheid uit de werken.

Paulus herhaalt dit nog eens in Romeinen 10:1-4.

*‘Broeders, de oprechte wens van mijn hart en mijn gebed tot God voor Israël is gericht op hun zaligheid. Want ik getuig van hen dat zij ijver voor God hebben, maar niet met het juiste inzicht. Omdat zij immers de **gerechtigheid** van God niet kennen en een eigen **gerechtigheid** tot stand proberen te brengen, hebben zij zich niet aan de **gerechtigheid** van God onderworpen. Want het einddoel van de wet is Christus, tot **gerechtigheid** voor ieder die gelooft. (Rom. 10:1-4).*

Zij zochten helemaal geen gerechtigheid van God. Die was enkel en alleen te vinden in Christus. Hij is het einddoel van de wet, maar zij bleven steken in de werken der wet. Zij zochten daarmee hun eigen gerechtigheid op te richten. Daarom hebben zij zich aan de gerechtigheid van God (Christus in Zijn opstanding) niet onderworpen.

Ze waren zoals Abraham die Ismaël verwekte, ‘naar het vlees’. Dat is een lange tussenfase in het leven van Abraham geweest, waarin hijzelf leefde uit de werken, naar het vlees. Uit alles bleek dat hij tot voor kort voor de geboorte van het kind der belofte al zijn hoop had gesteld op Ismaël; dat God door hem heen Zijn belofte waar zou maken. Dat wordt nergens als navolgenswaardig beschreven in de Bijbel! Het was een vruchteloze en geesteloze tijd in het leven van Abraham. Daarin

was hij het voorbeeld van het volk Israël dat niet heeft verkregen wat het zocht. Abraham zocht de vervulling van de belofte in Ismaël. Israël zocht de gerechtigheid uit de werken der wet. Beiden hebben niet verkregen wat zij zochten.

Abraham heeft de belofte verkregen door geduldig te wachten op de geboorte van Izak. Izak was leven uit de doden.

De verkiezing heeft de gerechtigheid verkregen door het geloof van Christus; door het geloof in Hem, Die de doden levend maakt.

Zo stelde Izak zijn vertrouwen op Ezau voor de vervulling van de belofte. Maar er was geschreven: 'Jakob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat'. De belofte werd niet verkregen uit de werken, niet uit emoties van persoonlijke, menselijke voorkeuren, maar uit de Roepende.

'Opdat het voornemen van God, dat naar de verkiezing is, stand zou houden.'

Dat is het voornemen van God Die de vaders een eed gezworen heeft. Het is het voornemen van God Die niet liegen kan. Het is het voornemen van God Die de goddelozen rechtvaardigt en de doden levend maakt.

